

УДК 378.147+614.253.4+616+314

Н.С. Мельник, В.І. Герелюк, А.С. Мельничук, Г.М. Мельничук, І.Р. Костюк, Г.Д. Семенюк

ПОСИЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДО САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

ДВНЗ „Івано-Франківський національний медичний університет”, м. Івано-Франківськ

Резюме. Основна мета навчання в медичному університеті полягає в підготовці спеціалістів, здатних в умовах практичної охорони здоров'я клінічно мислити, оперативно ухвалювати рішення, здійснювати адекватні терапевтичні заходи. У наш час навчальний процес повинен орієнтуватися на самостійну позааудиторну роботу студентів. Викладачі та адміністрація стоматологічного факультету Івано-Франківського національного медичного університету (ІФНМУ) докладають зусиль для забезпечення оптимальних умов проведення цього виду навчальної діяльності студентів, а контроль її ефективності значною мірою визначає якість підгото-

вки майбутнього лікаря. Таким чином, постійно вдосконалюються технології навчального процесу, підвищується мотивація студентів до майбутньої професійної діяльності та відповідно поліпшується підготовка спеціалістів, здатних ефективно використовувати набуті знання в умовах практичної охорони здоров'я. Участь у різних професійних конкурсах, зокрема, у конкурсі реставрації зубів, спонукає студентів до особистісного професійного зростання.

Ключові слова: навчальний процес, студенти стоматологічного факультету, мотивація, самостійна позааудиторна робота, конкурс реставрації зубів.

Розвиток сучасної медичної освіти в Україні постійно спрямований на підвищення якості освіти випускників медичних закладів, що вимагає нових підходів до організації навчального процесу. При цьому дуже важливими є питання підвищення мотивації до навчання з метою максимального наближення його до реальних ситуацій, які можуть виникнути в практичній діяльності випускників університету [2, 3, 8].

Організація навчального процесу у вищому медичному навчальному закладі потребує комплексного підходу до формування гармонійно розвиненої особистості лікаря. Сучасні вимоги до підготовки висококваліфікованих і всебічно ґрунтованих медичних спеціалістів диктують необхідність його вдосконалення та оптимізації [1, 5].

На сьогодні спостерігається зниження зацікавленості студентів до навчання, тому однією з головних задач викладача стає спрямування їх свідомості до процесу освіти. Навчальний процес у вищій школі – це складний механізм, в якому взаємодіють багато чинників: бажання студентів отримати висококваліфіковану освіту, перспективність майбутньої професії, рівень мотиваційної діяльності викладачів та їх професіоналізм і, найголовніше, рівень мотивації студентів до навчання. Ефективність навчального процесу прямо залежить від того, якою є мотивація у студентів до оволодіння майбутньою професією, а успішність навчання прямопропорційно залежить від мотиваційної складової [6, 7].

Мотивація є рушійною силою, яка змушує досягати поставленої мети. У процесі навчання – це здобуття нових знань та професійне вдосконалення. Мотивів для навчання багато, і вони можуть не тільки виявлятися окремо в кожній людині, але і зливатися в єдине ціле, формуючи складні мотиваційні системи. Мотивація студентів є одним із найефективніших способів поліпшення навчання, але це – досить непростий і не-

однозначний процес зміни ставлення особистості як до окремого предмета вивчення, так і до всього навчального процесу загалом.

Головна мета навчально-методичної роботи медичного університету полягає в підготовці спеціалістів, здатних в умовах практичної охорони здоров'я клінічно мислити, оперативно ухвалювати рішення, здійснювати адекватні лікувальні заходи [4].

В Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ) постійно вдосконалюються технології навчального процесу, що допомагає підвищувати мотивацію студента, пробуджує зацікавленість його до майбутньої практичної діяльності і бажання більше знати та вміти. Це є важливим чинником формування у студентів клінічного мислення, що забезпечує найефективніше використання теоретичних знань та особистого досвіду для виконання діагностичних і терапевтичних завдань стосовно конкретного пацієнта.

У кваліфікаційній характеристиці лікаря-стоматолога є перелік практичних навичок зі стоматологічних дисциплін, якими повинен оволодіти студент на кожній кафедрі. Виконання їх є важливим видом навчальної діяльності, особливо на стоматологічному факультеті, бо дає змогу отриману теоретичну наукову інформацію ґрунтовно інтерпретувати і реалізувати в практичну діяльність.

Переорієнтування навчального процесу на самостійну позааудиторну роботу студента спонукає викладачів спрямовувати зусилля на те, щоб раціонально спланувати її, адже якість підготовки майбутнього лікаря значною мірою залежить від рівня організації цього виду навчальної діяльності студента в стоматологічній клініці та контролю за її ефективністю.

При плануванні самостійної роботи студент керується навчальною програмою і методичними

рекомендаціями з дисципліни. Програма визначає на що слід звернути особливу увагу, підказує якою літературою користуватися тощо. Чітке планування і правильна організація самостійної практичної роботи студентів відіграють особливе значення в оволодінні програмним матеріалом.

Одним із видів самостійної роботи студентів є позааудиторна робота у вільний від навчання час, що сприяє вдосконаленню їх практичної підготовки. Під керівництвом викладачів кафедр стоматологічного факультету студенти мають змогу вести прийом пацієнтів, що збільшує почуття відповідальності за прийняте рішення у виборі дії, стимулює їх до вивчення теоретичного матеріалу. Для поліпшення засвоєння тих практичних навичок, якими студент повинен оволодіти за навчальний рік, до кожної теми заняття додається їх перелік з алгоритмами виконання. Самостійна позааудиторна робота дає змогу викладачам оцінити рівень індивідуальної практичної роботи кожного студента зокрема, контролювати виконання практичних навичок із метою усунення можливих прогалин знань та вмій студентів.

Самостійна позааудиторна робота студента спонукає до індивідуальної творчості, а відповідна мотивація – бажання пізнати нове, отримати належні мануальні навички – дозволяє йому стати добрим спеціалістом у своїй галузі. Такі добре підготовлені і вмотивовані студенти готові брати участь у різноманітних професійних конкурсах.

На стоматологічному факультеті ІФНМУ адміністрацією вишу та викладачами створені всі умови для проведення тренінгу практичних навичок у позаурочний час (після 16⁰⁰). Студенти мають змогу займатися самостійною позааудитор-

ною роботою – відпрацьовувати практичні навички у фантомному класі (навчально-практичний центр № 8) під керівництвом викладачів усіх стоматологічних кафедр згідно з графіком, складеного деканатом. Тут студенти повторюють освоені практичні навички (препарування каріозних порожнин, реставрація зубів, ендодонтичні втручання тощо) та відточують їх на фантомах.

Із 2001 року у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького відбувається міжнародний конкурс „Фахівець року” на кращу студентську практичну роботу. Представництво конкурсантів широке – студенти стоматологічних факультетів практично всіх медичних вищих навчальних закладів України, а також Польщі, Білорусі, Росії. В останні роки подібні всеукраїнські конкурси організовують також у Києві і Харкові. Наші студенти все частіше беруть у них участь, але після попереднього відбору в ІФНМУ.

Так, 21 листопада 2015 року за ініціатииви Івано-Франківського осередку Асоціації студентів-стоматологів України та підтримки адміністрації вишу проводився конкурс реставрації зубів на фантомах, в якому брали участь студенти стоматологічного факультету III-V курсів. Оцінювала роботу конкурсна комісія у складі трьох осіб, що представляла викладацький склад різних стоматологічних кафедр ІФНМУ, в яку ввійшли й автори цієї статті.

Конкурсантам було запропоновано провести реставрацію постійних зубів (16 та 21) сучасним пломбувальним матеріалом на фантомах. Використовувався фотополімерний композитний матеріал „Enamel”, спонсорований фірмами

Таблиця 1

Критерії оцінювання робіт із естетичної реставрації (IV клас за Блеком – зуб 21)

Параметри оцінювання	Бали (1-5)				
Шамфер					
Силіконовий ключ					
Моделювання піднебінної стінки					
Моделювання дентинного тіла					
Інтенсивність					
Опалесценція					
Характеризація					
Фінішна обробка (полірування реставрації)					

Таблиця 2

Критерії оцінювання робіт із естетичної реставрації (I клас за Блеком – зуб 16)

Параметри оцінювання	Бали (1-5)				
Шамфер					
Моделювання дентинного тіла					
Інтенсивність					
Опалесценція					
Характеризація					
Фінішна обробка (полірування реставрації)					

„Лігея” (Україна) та „Міцеліум” (Італія). Студенти проводили всі етапи лікування, попередньо узгодивши його план із членами конкурсної комісії. Їхню роботу комісія оцінювала за розробленими італійським стоматологом Лоренсо Цованіні критеріями (табл. 1 і 2).

Кожен етап реставрації фіксувався на цифровий фотоапарат. Після завершення роботи всіма конкурсантами члени журі підраховували сумарну кількість балів, яку отримав кожен з учасників. Для з'ясування спірних питань, що виникали при підведенні підсумків, використовувалися матеріали фотозйомки. За кількістю отриманих балів визначався рейтинг кожного з учасників. Конкурсна комісія відзначала роботи призерів спеціальними номінаціями, а саме: „за логічну довершеність”, „за збереження вітальності”, „за прийняття неординарного рішення”.

Такі конкурси є підготовкою і заохоченням найкращих студентів до подальших звершень. Зокрема, студентка Заболотна Зоряна, активна учасниця і переможниця різних конкурсів, взяла участь у першому національному фіналі турніру з естетичної реставрації серед студентів і лікарів-інтернів-стоматологів, що проходив у Києві в 2015 році, та посіла I місце.

Слід віддати належне високому рівню підготовки наших конкурсантів, що сприяє їх професійному вдосконаленню. Це, звичайно, перемога не лише студентів, але і їх наставників – адміністрації та викладачів стоматологічного факультету, які створюють комфортні умови для навчання, щоб вони відчували свою успішність та інтелектуальну спроможність. Викладачі надають професійне сприяння студентам у визначенні та досягненні професійних цілей, прищеплюють любов до майбутньої професії. Цей процес – не що інше, як посилення мотиваційного поля студентів із використанням особистісного орієнтованого підходу у педагогічному процесі.

Висновок

Навчальний процес на кафедрах стоматологічного факультету ІФНМУ постійно вдосконалюється: широко впроваджуються нові інформа-

ційно-комунікаційні технології, створюються умови та надаються можливості для самостійної позааудиторної роботи студентів у вільний від навчання час. Такі сучасні педагогічні підходи до опанування дисципліни допомагають у формуванні мотиваційних настанов у студентів щодо ліпшого освоєння не лише теоретичних знань, але й практичних навичок, спонукають їх до самостійної практичної діяльності, професійного зростання та до участі у конкурсах, що є найвищим проявом індивідуальної професійної творчості студента.

Література

1. Волошко Л.Б. Формування навчальної мотивації студентів вищих закладів освіти / Л.Б. Волошко // Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 3. – С. 33-36.
2. Герасемчук М.Р. Місце мотивації у процесі навчання в особово-професійному розвитку майбутніх лікарів / М.Р. Герасемчук // Таврич. мед.-биол. вестник. – 2013. – Т. 16, № 1, ч. 3 (61). – С. 62-64.
3. Жданова Л.Г. Некоторые особенности мотивации обучения студентов / Л.Г. Жданова // Педагогические и психологические науки: современные тенденции: материалы междунар. заочной науч.-практ. конф. (27 августа 2012, Новосибирск). – Новосибирск: Сибирская ассоциация консультантов, 2012. – С. 76-81.
4. Косенко К.М. Методичні аспекти формування у студента-стоматолога практичних навичок та умінь / К.М. Косенко // Вісн. стоматол. – 2006. – № 3. – С. 89-90.
5. Кривенький Т.П. Впровадження новітніх форм навчання студентів-стоматологів у ДВНЗ „Івано-Франківський національний медичний університет” / Т.П. Кривенький // Мед. освіта. – 2014. – Вип. 1 (106). – С. 53-56.
6. Ягенич Л.В. Мотивація студентів медичних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови / Л.В. Ягенич // Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія. – 2013. – № 19. – С. 46-48. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip>. – 2013. – 19. – 14.
7. Особливості навчальної мотивації у студентів вищого медичного навчального закладу / І.М. Бондаренко, В.Ф. Завізіон, В.С. Кислицина [та ін.] // Мед. перспективи. – 2015. – Т. XX, № 2. – С. 17-25.
8. Шляхи оптимізації навчального процесу на кафедрі акушерства і гінекології факультету післядипломної освіти / А.В. Бойчук, А.Ю. Франчук, В.С. Щадрін [та ін.] // Мед. освіта. – 2010. – № 3. – С. 60-66.

УСИЛЕНИЕ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ К САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ВНЕАУДИТОРНОЙ РАБОТЕ С ЦЕЛЬЮ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

Н.С. Мельник, В.И. Герелюк, А.С. Мельничук, Г.М. Мельничук, И.Р. Костюк, Г.Д. Семенюк

Резюме. Основная цель обучения в медицинском университете состоит в подготовке специалистов, способных в условиях практического здравоохранения клинически мыслить, оперативно принимать решения, осуществлять адекватные терапевтические мероприятия. В наше время учебный процесс должен ориентироваться на самостоятельную внеаудиторную работу студентов. Преподаватели и администрация стоматологического факультета Ивано-Франковского национального медицинского университета (ИФНМУ) прилагают усилия для обеспечения оптимальных условий для проведения этого вида учебной деятельности студентов, а контроль ее эффективности в значительной степени определяет качество подготовки будущего врача. Таким образом постоянно совершенствуются технологии учебного процесса, повышается мотивация студентов к будущей профессиональной деятельности и соответственно улучшается подготовка специалистов, способных эффективно использовать полученные знания в условиях практического здравоохранения. Участие в различных профессиональных конкурсах, в частности, в конкурсе реставрации зубов побуждает студентов к личностному профессиональному росту.

Ключевые слова: учебный процесс, студенты стоматологического факультета, мотивация, самостоятельная внеаудиторная работа, конкурс реставрации зубов.

**THE ADVANCE OF MOTIVATION TO SELF EXTRACURRICULAR WORK
IN STUDENTS OF STOMATOLOGICAL FACULTY WITH THE VIEW OF
INCREASING THE EFFICIENCY OF THE EDUCATIONAL PROCESS**

N.S. Melnyk, V.I. Gerelyuk, A.S. Melnychuk, G.M. Melnychuk, I.R. Kostyuk, G.D. Semeniuk

Abstract. The aim of education at medical university is training of specialists that can think clinically, make decisions and administer adequate therapeutical measures under condition of practical national health service. The educational process nowadays has to be orientated towards the self extracurricular work of students. The pedagogues and administration of stomatological faculty of Ivano-Frankivsk National Medical University (IFNMU) make a great effort to provide the optimal conditions for this type of education activity as well as control of efficiency that determines quality of the training in the future doctor. Therefore, we constantly improve the technology of the education process and enhance motivation of students for the future professional practice that lead to higher standards in professional training of the specialists that will be able to use their knowledge at the field of national health service. The participation at various competitions and in competition of the teeth restoration in particularly encourages students to individual professional progress.

Key words: education process, students of stomatological faculty, motivation, self extracurricular work, completion of the teeth restoration.

HSEI National Medical University (Ivano-Frankivsk)

Рецензент – проф. О.Б. Беліков

Buk. Med. Herald. – 2017. – Vol. 21, № 1 (81). – P. 244-247

Надійшла до редакції 07.12.2016 року